

II

(Jogi aktusok, amelyek közzététele nem kötelező)

BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2004. május 7.)

az Ausztria által a Bank Burgenland AG javára nyújtani kívánt C 44/03 (ex NN 158/01) sz. állami támogatásról

(az értesítés a C(2004) 1625. számú dokumentummal történt)

(Csak a német nyelvű szöveg hiteles.)

(EGT vonatkozású szöveg)

(2005/691/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

tekintettel az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó különleges előírásokról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 7. cikke (3) bekezdésére,

miután felhívták az érintetteket, hogy az említett cikkeknek ⁽²⁾ megfelelően nyújtsák be észrevételeiket, és ezen észrevételek figyelembevételével,

mivel:

I. ELJÁRÁS

(1) 2002. június 18-i levelével, valamint a 2002. július 3-i és 2002. szeptember 9-i kiegészítő közleménnyel Ausztria bejelentette a Burgenland tartomány részéről kötött garanciamegállapodásokat, és a Bank Burgenland AG-re vonatkozó szerkezetátalakítási tervet terjesztett a Bizottság elé.

⁽¹⁾ HL L 83., 1999.3.27., 1. o. A 2003-as csatlakozási okmánnyal módosított rendelet.

⁽²⁾ HL C 141., 2002.6.14., 2. o.

(2) 2003. június 26-i levelében a Bizottság közölte Ausztriával határozatát, hogy a leírt állami támogatási intézkedésekre vonatkozóan az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti formális eljárást megindítja.

(3) Egy kérvényezett és engedélyezett határidőhosszabbítás után Ausztria 2003. szeptember 17-én az eljárás megindításával kapcsolatban megküldte véleményét, valamint további dokumentumokat és információkat.

(4) A Bizottság eljárás megindításáról szóló határozatának az Európai Unió Hivatalos Lapjában ⁽³⁾ való közzétételével a Bizottság további érintetteket is állásfoglalásra kért fel. További érintettek azonban semmilyen észrevételt nem közöltek.

(5) 2003. december 19-i levelükkel az osztrák hatóságok közölték, hogy a BB privatizációs folyamatának keretében a közölt támogatási intézkedéseket módosítani kívánják.

(6) 2004. január 21-i levelével a Bizottság közölte Ausztriával határozatát, hogy az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti formális eljárást a Bank Burgenland szerkezeti átalakításához kapcsolódó támogatási intézkedések tervezett módosításaira kiterjeszti.

⁽³⁾ HL C 189., 2003.8.9., 13. o.

- (7) 2004. február 27-én Ausztria előterjesztette véleményét.
- (8) A Bizottság eljárás kibővítéséről szóló határozatának az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ⁽⁴⁾ való közzétételével a Bizottság további érintettet is állásfoglalásra kért fel. További érintettek azonban semmilyen észrevételt nem közöltek.

II. HÁTTER

A Bank Burgenland AG (BB)

- (9) A BB egy eisenstadti székhelyű országos jelzáloghitelbank (regionális bank), amelynek üzleti tevékenysége túlnyomórészt Burgenland tartomány területére korlátozódik. A BB főrésztulajdonosa Burgenland tartomány az alaptőke 97,89 %-os részével. A maradék 2,103 % szórványtulajdonban van. A BB mérlegfőösszege 2000-ben ⁽⁵⁾ mintegy 2,7 milliárd EUR volt, és ezzel az osztrák bankok között a 33. helyet foglalta el.
- (10) A 2000. júniusi, valamint 2000. decemberi két garancia-megállapodás előtt Burgenland tartomány a BB alaptőkéjének 50,63 %-os részével rendelkezett. Egyéb fontos résztulajdonosok voltak a Bank Austria 40,34 %-kal, valamint a Bausparkasse Wüstenrot 7 %-kal. A maradék 2,03 %-os hányad szórványtulajdonban volt. Burgenland tartomány Bank Austria részvényeinek megszerzése után (2000. október 23-i garanciamegállapodás) a Bausparkasse Wüstenrot AG-vel a Bausparkasse Wüstenrot AG összes részvényének megszerzéséről opciós szerződést kötött. Ennek kellett a BB privatizációjának irányába az első lépést jelentenie.
- (11) Országos jelzáloghitelbankként a BB feladata a mindenkori tartományban a pénz- és hitelforgalom előmozdítása. A BB fő üzleti tevékenysége jelzálogkölcsönök nyújtásában és jelzáloglevelek, valamint kommunális adóskötelezvények kiadásában áll. Emellett az egyéb banki és banki szolgáltatási tevékenységek szinte teljes palettáját folytatja. A BB piaci részesedése a 2000. évben a burgenlandi összes betétből 30 %-os, a hitelek közül pedig 39 %-os volt.
- (12) Az LGBL 63/1998 sz. törvény szövegezésében az LGBL 58/1991 sz. Burgenlandi Országos Jelzálogbank Törvény 4. § szerint Burgenland tartomány a BB fizetési képtelensége esetén a vállalat összes kötelezettségéért kártalanító kezesként felel az osztrák OPTK 1356 § szerint. Burgenland tartomány e feltételes kötelezettsége a BB-ért és annak jogelődjeiért gyakorlatilag már 1928 óta válto-

zatlan formában áll fenn. A jelenleg érvényes kezességi helytálláshoz a törvényi szabályozás 1991. június 29-én lépett hatályba, és Burgenland tartomány e törvénykiegészítés óta a törvény szerinti kártalanító kezesség rendelkezésre bocsátásáért kezességi jutalékban részesül.

A BB pénzügyi nehézségei

- (13) A BB 1999. évi zárlatának vizsgálata során a csődbe jutott HOWE Bau AG számára végzett hitelkezeléssel összefüggésben egy kerekben 189 millió EUR összegű kárt okozó csalásra derült fény, mert a HOWE Bau AG által benyújtott évi zárlatok igazoló láttamozásait meghamisították. Ezen összefüggésben az is kiderült, hogy a hitelek fedezeteként kiállított telekadóslevelek tényleges értéke korántsem elegendő a hitelkötelezettségek lefedéséhez. Ezen okból kifolyólag egy 171 millió EUR összegű értékhelyesbítésre volt szükség, mely a bank 80 millió EUR összegű sajáttőkéjét meghaladta, és ezzel közvetlenül a BB fizetési képtelenségéhez vezetett volna. Továbbá a BB-nek az SZGT 83. § szerint kérvényeznie kellett volna a vagyonteljesítési elrendelését, mely egy hitelintézmények számára elrendelt rendkívüli csődjogi szabályozásnak felel meg, és ezért Ausztria véleménye szerint a BB csődjével lett volna egyenlővé tehető. Ez azt is jelentette volna, hogy Burgenland tartomány feltételes kötelezettsége érvényesült volna. A KPMG Austria Wirtschaftsprüfungsgesellschaft m.b.H 2000. június 17-i szakvéleménye szerint a BB fizetési képtelensége esetén a Burgenland tartomány által lefedendő összeg 247 millió EUR körül lett volna.
- (14) E következmények elkerülése végett Burgenland tartomány megkötötte a 171 millió EUR összegűről szóló 2000. június 20-i garanciamegállapodást, és ezzel lefedte a BB-vel szembeni behajthatatlan követeléseket, melyek egy mérlegszerinti eladósodást jelentettek volna.
- (15) A HOWE-hitelekkel kapcsolatos csalás esete indítóokként szolgált egy átfogó adósvizsgálat megrendelésére, amelynek azt kellett kimutatnia, hogy a rendszerhiba, amely a HOWE-csalás keretében került napfényre, más hitelkötelezettségekre is lehetett-e hatással. A 2000 őszén ezen adósvizsgálat révén felfedett további 189 millió EUR összegű értékhelyesbítési szükséglet a bankot újból olyan helyzetbe sodorta, mely esetén a szükséges értékhelyesbítések a bank saját tőkéjét meghaladták volna, és csak a tartomány közbelépése akadályozta meg a vagyonteljesítési elrendelését. Ahhoz, hogy Burgenland tartomány mint részvényes és kártalanító kezes számára egy további közvetlenül fenyegető kár elkerülhető legyen, Burgenland tartomány a Bank Austria AG-vel és a BB-vel egy keretmegállapodást kötött, mely szerint a Bank Austria AG lemondott a BB-vel szembeni követelésekről.

⁽⁴⁾ HL C 37., 2004.2.11., 5. o.

⁽⁵⁾ 2002-ben a BB mintegy 2,9 milliárd EUR mérlegfőösszeggel rendelkezett.

III. A TÁMOGATÁSOK LEÍRÁSA

- (16) A 2000. évben Burgenland tartomány részéről a BB-vel szemben vállalat kezességek a következőképp alakultak:

A 2000. június 20-i garanciamegállapodás

- (17) Burgenland tartomány a Bank Burgenlanddal szemben 171 millió EUR összegű kezességet vállalt, évi 5 %-os kamat hozzászámításával, folyószámla szerint a HOWE-komplexumra vonatkozó esetekkel összefüggésben a pontosabban meghatározott hitelkötelezettségekkel kapcsolatos mindenkor garanciaösszegeből. A garanciamegállapodásban előíranyozzák, hogy a BB pozitív üzleti eredményei a garanciaösszeg fedezetére kerülnek felhasználásra. Ezért a garanciaösszeg csökken a BB évi nyereségével, amennyiben ez az elsődleges osztalékok kifizetéséhez – beleértve az előző évekre teljesítendő esetleges utólagos fizetéseket – nem szükséges. A garanciát a BB legkorábban a 2010. üzleti év zárátának megállapításával veheti igénybe.

A 2000. október 23-i keretmegállapodás

- (18) Az egy átfogó adósvizsgálat keretében napvilágra került további, 189 millió EUR összegű értékhelyesbítési szükséglet lefedésére a BB főhitelezőjével, a Bank Austria Creditanstalt AG-vel létrejött a 2000. október 23-i keretmegállapodás.

Követelésről való lemondás a Bank Austria AG és a BB között

- (19) Ezután a Bank Austria Creditanstalt AG lemondott a BB-vel szembeni 189 millió EUR összegű követeléseiről.

A Bank Austria AG és a BB közt létrejött utófizetési megállapodás

- (20) A követelésről való lemondás a BB kamatozó utófizetési kötelezettsége ellenében történik, és előíranyozza a Bank Austria követeléslemondásának teljes összegű, kamatokkal növelt, hét részletben történő visszatérítését 2004. június 30-tól kezdődően. Ezen időponttól kezdve a BB-nek tehát a követeléslemondás összegét, beleértve az addig tőkésített kamatokat, hét egyenlő évi részletben, plusz az évente felhalmozódó kamatokat (EURIBOR plusz 5 bázispont) minden egyes év június 30-ig 2010. június 30-ig bezárólag vissza kell fizetnie. Az utófizetési kötelezettség jövőbeli törlesztése a BB évi hasznából történik, figyelembe véve a tartalékmozgásokat és egy előző üzleti évek elsőbbségi részvényeseinek esetleges kielégítését.

Garanciamegállapodás

- (21) Arra az esetre, ha a BB utófizetési kötelezettségének nem tud eleget tenni, Burgenland tartomány egy 2000. december 1-jei pótmegállapodás keretében a Bank Austria AG javára visszavonhatatlan kártalanító garanciát

vállalat, mely a 2004-től 2010-ig terjedő időszakban minden egyes évre vonatkozik, és mely szerint Burgenland tartománynak a Bank Austria AG-vel szemben a mindenkor hiányzó összeget (évi részletből levonva a BB-által a Bank Austria AG-nak megfizetett összeg) le kell fednie. E megállapodás szerint mind a BB-nek, mind Burgenland tartománynak jogában áll a Bank Austria AG-vel szembeni utófizetési kötelezettséget a megállapított időpontok előtt is teljesíteni.

Részvényeladás a Bank Austria AG és Burgenland tartomány között

- (22) A Bank Austria AG a BB-ben lévő 34,13 %-os részvényeit 0,07 EUR összegért eladja Burgenland tartománynak.

Az eljárás megindításának okai

- (23) A Bizottság az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti formális vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatában a vizsgálat tárgyát képező intézkedéseket az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése és az EGT-Egyezmény 61. cikkének (1) bekezdése értelmében előzetesen állami támogatásoknak sorolta be, mivel azokat állami eszközökből nyújtották, és alkalmasak arra, hogy a vállalat pénzügyi helyzetének javítása révén más tagállamokból származó versenytársak gazdasági helyzetére hatást gyakoroljanak⁽⁶⁾, és ezzel a versenyt torzítsák vagy a verseny torzítását helyezték kilátásba, és a tagállamok közti kereskedelmet akadályozzák.

- (24) A Bizottság előzetes megítélése alapján arra a megállapításra jutott, hogy a támogatásokat a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás⁽⁷⁾ (a továbbiakban: az iránymutatás) alapján kell megítélni, és sem az EK-Szerződés egyéb kompatibilitási előírásai, sem más közösségi iránymutatások nem alkalmazhatók. A Bizottság helybenhagyta Ausztria azon véleményét, hogy a BB esetében az iránymutatás 2.1. fejezetének értelmében nehézségek közt lévő vállalatról van szó. Hiányzó információk és nyitott kérdések miatt azonban a támogatási intézkedéseknek a közös piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban kétségek álltak fent.

A vállalat hosszú távú jövedelmezőségének helyreállítása

- (25) Az iránymutatás 31–34. pontjai szerint a Bizottság minden egyes támogatáshoz megvizsgál egy szerkezetátalakítási tervet a tekintetben, hogy az képes-e a vállalat hosszú távú jövedelmezőségét reális feltevések alapján megfelelő határidőn belül helyreállítani.

⁽⁶⁾ Az Európai Közöségi Bíróságának C-278/92., C-279/92. és C-280/92 sz. Spanyolország kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. szeptember 14-én hozott ítélete, EBHT 1994, I-4103. o.

⁽⁷⁾ HL C 288., 1999.10.9., 2. o.

- (26) A Bizottság az eredetileg benyújtott szerkezetátalakítási tervben azt vonta kétségbe, hogy a célul kitűzött jövedelmezőség tekintetében a piacra vonatkozó feltevések és előrejelzések elég pontosak ahhoz, hogy a javasolt szerkezetátalakítási intézkedések sikerre való kilátásaira végkövetkeztetéseket lehessen levonni. Nehezen volt felismerhető, hogy a szerkezetátalakítási intézkedések milyen piaci feltevéseken alapultak.
- (27) A 2010-ig 15 %-os hosszú távú jövedelmezőségnek a bejelentésben szereplő előrejelzését illetően a Bizottság először is azt hiányolta, hogy semmilyen alaptényt nem fejtettek ki a hosszú távú jövedelmezőség előrejelzésével kapcsolatban, továbbá kétségbe vonta, hogy a célul kitűzött 15 %-os hozamok reálisak, és ezért 2010-ig valóban elérhetők. Ezért Ausztriát arra kérte fel, hogy terjesszen be részletes előrejelzési adatokat és az azok alapjául szolgáló feltételezéseket.
- (28) Ausztria azon kijelentésére vonatkozóan, hogy a BB a nehézségek felmerülése előtt nem rendelkezett sem túlméretezett személyi állománnyal, sem pedig túlzott dologi ráfordításokkal, ami miatt a bank létszámleépítési lehetősége és szüksége korlátozott, a Bizottság Ausztriát részletes tájékoztatásra kérte fel (pl. viszonyítási értékek a bankszektoron belül).
- (29) A Bizottság megállapította továbbá, hogy a vállalat nehézségeinek okaira vonatkozóan Ausztria által megadott információk főként a pénzügyi nehézségeket foglalták össze. Ezekhez a nehézségekhez csak egyetlen fontos okot adott meg, a nem megfelelően működő hitelkockázat-kezelést. A vállalati és vállalatvezetési struktúrák, valamint a vállalatvezetés konkrét mulasztásainak beható elemzése azonban hiányzott. Egy ilyen elemzést azonban a Bizottság szükségesnek tart ahhoz, hogy a BB szerkezeti átalakításának kilátásait meg tudja ítélni. A Bizottságnak ezért kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a szerkezetátalakítási tervben a BB nehézségeinek okait megfelelő módon felismerték és kezelték. Ausztriát ezért arra kérte, hogy a vállalati struktúrákkal, vállalatvezetési és felügyeleti módszerekkel, ellenőrzési és beszámolási koncepciókkal, valamint a kereskedelmi alapokon nyugvó döntési folyamatok bevezetésének technikáival összefüggésben terjesszen be egy beható elemzést a múltbéli mulasztásokról és jövőbeli kilátásokról és problémákról.
- (30) A BB lehetséges privatizációjára tekintettel Ausztria megemlítette szándékát, és a privatizációs folyamat első lépéseit, valamint tervezett lezárását. Az elvégezni szándékozott eljárásokról, feltételekről és más fontos tényezőkről azonban semmilyen adatot nem adott meg. A Bizottság ezért Ausztriától további információkat kért, különösen arról, hogy egy potenciális privatizációs eljárás jelenleg milyen stádiumban van, hogy a lehetséges privatizáció egy átlátható, diszkriminációtól mentes eljárás keretében véghezvihető-e, és hogy néz ki a további ütemterv.
- A verseny indokolatlan torzításának elkerülése*
- (31) Az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerinti kivételszabály azon feltétel függvénye, hogy a támogatások a kereskedelmi feltételeket nem változtatják meg oly módon, mely a közös érdekekkel ellentétes. Az iránymutatás 35–39. pontjai meghatározzák, hogy intézkedéseket kell tenni annak érdekében, hogy a támogatás versenytársakat érintő káros hatásait lehetőség szerint enyhítsék. Szokásos módon ez a feltétel a vállalat releváns termékpiacon való jelenlétének korlátozásával vagy csökkentésével, gyártóberendezések vagy leányvállalatok értékesítésével vagy tevékenységek leépítésével konkretizálódik. A korlátozásnak vagy csökkentésnek arányban kell állnia a támogatás által okozott torzító hatásokkal és különösen a vállalatnak a piacon vagy piacain lévő viszonylagos súlyával.
- (32) Az Ausztria által javasolt ellenszolgáltatások, illetve kompenzációs intézkedések részesedések értékesítésében, fiókok bezárásában és szövetségi kölcsönök nyújtásának megszüntetésében álltak. A kompenzációs intézkedéseknek és azoknak a BB vagyonára és foglalkoztatási helyzetére gyakorolni szándékozott hatásokhoz való mindenkori hozzájárulásának homályos leírása alapján a Bizottság számára lehetetlen volt az intézkedések összehatását megítélni. A Bizottságnak ezért minden egyes intézkedés BB vagyonára, foglalkoztatási helyzetére és jövőbeli piaci/szegmenspozícióira gyakorolt hatására vonatkozóan részletes információkra, valamint ezen intézkedések értékének, illetve azok csökkentő hatásának világos számszerűsítésére (pl. a mérlegfőösszeghez mérten) volt szüksége.
- (33) Azon tény alapján, hogy Burgenland egy olyan régió, mely 1995 óta folyamatosan Cél-1 támogatási területként került besorolásra, és ezért egy a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontja szerinti régió és regionális támogatásokhoz számításba jön, Ausztria hivatkozott az iránymutatás 53. és 54. pontjára és azoknak az ellenszolgáltatás megítélésénél való figyelembevételére, anélkül azonban, hogy ezt bővebben kifejtette volna, illetve konkrét szempontokat juttatott volna érvényre. Az 53. és 54. pont kimondja, hogy az iránymutatás értékelési kritériumai regionális támogatási területekre is érvényesek, azonban a strukturális kapacitásfelesleggel rendelkező piacokon megkövetelt kapacitásleépítéssel szemben támasztott követelmények kevésbé lehetnek szigorúak. Mivel Ausztria ezt a pontot bővebben nem konkretizálta, a Bizottság nem volt abban a helyzetben, hogy e kritérium alkalmazhatóságát meg tudja állapítani.
- (34) Összefoglalásul a Bizottság számára a javasolt kompenzációs intézkedések megfelelő és elegendő megítéléséhez információk hiányoztak. Ezért a rendelkezésre álló tények alapján kétségei voltak aziránt, hogy a tervezett csökkentő intézkedések elegendők a támogatások versenytorzító hatásainak enyhítéséhez.

A minimális mértékre korlátozott támogatás

- (35) Az iránymutatás 40. és 41. pontja szerint a támogatásnak a szerkezeti átalakításhoz feltétlenül szükséges minimális mértékre kell korlátozódnia, úgy, hogy a vállalat nem részesülhet felesleges likviditásban, amit agresszív és piactorzító magatartáshoz vagy akár terjeszkedésre használhatna fel. Az iránymutatás szintúgy kimondja, hogy a támogatásban részesülőtől elvárt, hogy saját eszközökből – vagyoneértékek eladása révén is, ha ezek a vállalat fennmaradásához nem elengedhetetlenek – a szerkezetátalakítási tervhez jelentős hozzájárulást nyújtson.
- (36) Ausztria előadta, hogy a BB szerkezeti átalakítását célzó állami intézkedéseknél nem likvid eszközök adásáról volt szó, hanem Burgenland tartomány csupán garanciák nyújtásával lépett közbe. Ezenfelül a garancia- és utófizetési megállapodásban előíranyozzák, hogy a banknak a garanciaösszegek csökkentéséhez minden jövedelmet be kell vetnie. A rendelkezésre álló információk alapján a Bizottság nem volt abban a helyzetben, hogy pontosan megítélhesse, hogy a támogatás a feltétlenül szükséges minimális mértéket valósítja-e meg, mivel a garanciák a gyakorlatban hasonló hatást gyakorolnak, mint egy tőkeinjekció.
- (37) Ezenkívül a Bizottságnak kétségei voltak azzal kapcsolatban, hogy a BB saját hozzájárulása, a csendes tartalékok teljes leépítése és a személyi és üzemi költségek csökkentése, teljesíti a „jelentős hozzájárulás” kritériumát.

IV. AUSZTRIA VÉLEMÉNYE AZ ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

- (38) Ausztria a szóban forgó szerkezetátalakítási terv alapján az eljárás megindításával kapcsolatban állást foglalt és új információkat bocsátott rendelkezésre, különösen az alábbi, a Bizottság döntéséhez mérvadó pontokban:

A vállalat hosszú távú jövedelmezőségének helyreállítása

- (39) Ausztria egy elemzést küldött a BB vállalati és vállalatirányítási struktúráról és részletesen bemutatta a bank pénzügyi nehézségeinek okait. Ezután a BB nehézségeinek lényeges okösszességeként egy hiányos hitelkockázat-kezelést nevezett meg, mely a bankot a felelős személyek csalási cselekményeire különösen fogékonnyá tette. Ugyanígy erre az okra vezethetők vissza az adóvizsgálat keretében kiderített értékhelyesbítések. A bank nehézségei ezért egyrészt körülhatárolt problématerületként jelennek meg, az okok világos lokalizálhatósága másrészt jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a szükséges ellenintézkedéseket azonnal be lehessen vezetni.

- (40) Továbbá a BB-ben a súlyos szerkezeti problémák és a belső ellenőrzőrendszerek hiánya, illetve figyelmen kívül hagyása alapján a csalás kiegészítéseként a hitelüzletágban további súlyos hiányosságok merültek fel. Ezeket a szerkezeti hiányosságokat többek között a kockázatkezelés gyakorlatba való átültetése, valamint a Belső Revízió megerősítése révén a bank átfogó szervezeti átalakításának keretében szüntették meg. Ezt az eredményt és ezzel a szerkezetátalakítási intézkedések eredményes végrehajtását az Osztrák Nemzeti Bank által végzett vizsgálat igazolja, melyre a bankfelügyeleti hatóság megbízásából 2003. februárban került sor.

- (41) A BB „teljes egészére vonatkozó” értékelés ahhoz a felismeréshez vezet, hogy a BB az iránymutatás szerint nehéz helyzetbe került többi vállalatnál számos szempontból különbözik, mivel egy nehéz helyzetbe került vállalat tipikus jellegzetességeként a Bizottság által felsorolt ismérvek a BB-t nem jellemezték. Így a BB folyó üzleti tevékenysége a portfólió-tisztítás során szükséges értékhelyesbítések 2000. évi végrehajtása után alapvetően jövedelmező volt, és ez a jövőbeli fejlődés óvatos becslésénél továbbra is így marad. Az elmúlt két év fejlődése jelezte, hogy a befektetési üzletág újra stabilizálódott, illetve a 2000. évi veszteségeket részben újra be tudták hozni. Ausztria a BB szokásos üzleti tevékenységének eredményeit is mellékelte.

- (42) Ausztria a BB-t az osztrák bankszektoralal összehasonlítva mutatta be. Felesleges kapacitások a BB tekintetében érintett piacon és magában a Bank Burgenlandban sem találhatóak, a bank 300 alkalmazottal inkább kisméretű regionális bank, melyre a burgenlandi piacon összesen megtalálható 264 bankfiókból csupán 16 jut.

- (43) A BB tervezett privatizációjára vonatkozólag Ausztria előadja, hogy a bankot a jelenlegi tervek szerint legkésőbb 2004 végéig privatizálni kellene. E célból az értékesítési folyamat előkészítésére működésbe helyeztek egy munkacsoportot és a privatizáció végrehajtásával a Bankhaus HSBC Trinkaus&Burkhardt-ot bízták meg.

- (44) Ausztria megküldte a BB közgazdasági keretfeltételeit és stratégiai céljait, mely alapján egy tervszámítás készült, mely egy 7 éves időtartamon belül mintegy 15 %-os folyamatos jövedelmezőségjavulást irányoz elő. Az állományvolumen, az átlagos kamatfizetések és a 2003. januári likviditászámításból való visszaáramlások alapján a controlling a szakterületek vezetőivel és a vezetőséggel együttműködésben meghatározta a tervezett volumeneket és feltételeket. A kamathozamokat a teljes tervezési horizonton át az aktuális kamatszintek alapján számították, azaz a tervszámításba nem vontak be feltételezéseket a kamatok jövőbeli alakulásáról. A jelenleg alacsony kamatszint tényére tekintettel ez a kiindulási feltétel minden esetben megfelel az óvatos tervezés alapvének.

- (45) A szerkezetátalakítási intézkedések, amelyeket a BB a csalást követően vezetett be, hogy egyrészt pénzügyi nehézségeinek okaira megfelelően reagáljon, másrészt a vállalat a piac elkövetkező években bekövetkező alakulására és a piaci esélyekre a lehető legjobban előkészüljön, „a hitelkockázat-kezelés átfogó újjászervezése”, „a BB alaptevékenységre történő összpontosítása”, „a BB regionális bank szerepének megszilárdítása” és a „költségkezelés átfogó megszorítása” címszavakkal jellemezhetők.

A verseny indokolatlan torzításának elkerülése

- (46) Ausztria a BB kis méretére tekintettel óvatos mérlegelést végez a hosszú távú jövedelmezőség helyreállításának és az indokolatlan versenytorzítások elkerülésének kritériumai között, és arra utal, hogy az iránymutatás szerint (36. pont) kis és közepes vállalkozásoknak alapvetően nem kell ellenszolgáltatást teljesíteni. Ezt követően Ausztria előadja, hogy melyek azok az okok, amelyek miatt a BB csak kis mértékben haladja meg egy kis- és középvállalkozás küszöbértékeit.
- (47) A bank kis méretére tekintettel Ausztria előadása szerint semmiképp sem meglepő, hogy a BB nem képes túl nagy súlyú ellenszolgáltatásokra. Bár a BB-nek vannak leányvállalatai, ezek azonban a BB banküzletének lényeges üzletágait üzemeltetik, és ezért az ilyen részesedések értékesítése a vállalat lényegét érintené. Továbbá a BB-nek nincs említésre méltó külföldi üzlete, és a jelenlegi 16 fiókkal a belföldi fiókállomány is rendkívül korlátozott.
- (48) Ausztria véleménye szerint a BB gyenge piaci pozíciója kizárja a piactorzítások veszélyét és Ausztria arra utal, hogy a BB nehézségei semmiképp sem agresszív piaci magatartásra, hanem az említett, körülhatárolt, különösen a család keretében bekövetkező eseményekre vezethetők vissza.
- (49) Ausztria arra is utal, hogy a BB javára nyújtott támogatások a bank saját eszközeit nem emelték, hanem csupán a bank bajba jutott követeléseinek biztosítását eredményezték, úgy, hogy azokon nem kellett értékhelyesbítést végrehajtani, és ezzel megakadályozhatóvá vált, hogy a források a BB saját tőkéjét meghaladják.
- (50) Ausztria továbbá utal arra, hogy a BB és az ő majdnem kizárólagos tevékenységi területe az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerint támogatási területen található, és utal mind az iránymutatásban lévő vonatkozó rendelkezésekre (20. preambulumbekzdés), mind pedig a pénzügyi nehézségek időpontjában súlyosabbá vált körülményekre.
- (51) Az ellenszolgáltatások tekintetében (részesedések értékesítése, egy fiók bezárása, szövetségi hitelek nyújtásának megszüntetése) Ausztria részletes adatokat ad meg a

mindenkori intézkedés értékére, illetve annak csökkentő hatására vonatkozóan, és kifejti azon okokat, amelyek miatt további csökkentő intézkedések a bank életképességét veszélyeztetnék.

A minimum mértékre korlátozott támogatás

- (52) Ausztria hangsúlyozza, hogy a szóban forgó támogatások a minimum mértékre korlátozódnak, mivel a garancia-megállapodások önmagukban nem elegendőek a megfelelő fizetőképesség megtartásához, és a BB 41 millió EUR összegű további érték helyesbítéseket saját erőből vitt végbe, és a 218 millió EUR összegű követelésösszegek veszteségét is saját erőből állta. Továbbá a BB a tartomány részéről nem részesült tőkeinjekcióban nehézségeinek kiegyenlítése céljából, mely igazolja a tartománynak azt a törekvését, hogy a támogatások módját és mértékét a minimálisra korlátozza.
- (53) A BB ezenkívül jelentős erőfeszítéseket tesz meg, hogy személyi költségeit egy a bankszektorban szokásos átlagos szintre csökkentse, és középtávon az a szándéka, hogy azoktól az ingatlanoktól, amelyek nem szükségesek, megváljon.
- (54) Ezen túlnyúló intézkedésekre azért nincs lehetőség, mert a bank kezdettől fogva viszonylag karcsú szervezetre törekszik.

V. A TÁMOGATÁSI INTÉZKEDÉSEK MÓDOSÍTÁSA

- (55) Az osztrák hatóságok 2003. december 19-i levelükben közölték, hogy a BB privatizációs folyamatának keretén belül szándékukban áll a kihirdetett támogatási intézkedéseket módosítani.
- (56) A 2000. június 20-i garancia-megállapodást az alábbiak szerint kell módosítani:
- A BB évi nyeresége nem használható többé a Burgenland tartomány által garantált összeg csökkentésére. A Burgenland tartomány által garantált összeget már csak azokkal az összegekkel lehet csökkenteni, melyek a HOWE-komplexumból származó garantált hitelkövetelésekkel összefüggésben állnak és a következő években a BB számára behajthatók.
 - A garanciafizetéseket a következőképpen hosszabítják meg: a BB Burgenland tartomány garanciáját legkorábban a 2025. üzleti év (és nem a 2010-es üzleti év, ahogy az jelenleg van) zárlatának megállapításakor veheti igénybe. A tartománynak azonban jogában kell, hogy álljon, hogy a 2010-es üzleti év zárlatának megállapításától kezdődően teljes vagy akár csak részleges nyitott garanciafizetést teljesítsen a BB számára. 2011. június 30-ig a jelenlegi 5 %-os kamatlábnak és 2011. július 1-től az ezen a napon aktuális 5 éves periódusú évi kamatlábnak kell érvényesnek lennie, folyószámlaszerűen a mindenkori garanciaösszegeből kiindulva. Ugyanígy 2016. július 1-től és 2021. július 1-től szintén a mindenkori

aktuális 5 éves periódusú évi kamatlábnak kell érvényesnek lennie, folyószámlaszerűen a mindenkori garanciaösszegeből kiindulva.

(57) A 2000. október 23-i keretmegállapodást a következőképpen kell módosítani:

a) A BB évi nyeresége nem használható fel többé a Bank Austria Creditanstalt AG-vel szembeni utófizetési kötelezettség kielégítésére.

b) Burgenland tartomány teljesíti a Bank Austria Creditanstalt AG-vel szembeni utófizetési kötelezettséget, és a garanciamegállapodásból még kinnlevő összeget közvetlenül a BB privatizációja előtt egy a Bank Austria Creditanstalt AG-be való egyszeri befizetéssel fizeti meg.

(58) Az osztrák hatóságok közleménye szerint az éves nyereség garanciaösszegek csökkentésére való felhasználására vonatkozó módosítás csak akkor lép érvénybe, ha a BB ténylegesen privatizálásra kerül. Amennyiben Burgenland tartománynak nem kellene eladnia a BB-t, akkor mindkét garancia változatlan marad, és a garanciaösszegek ezentúl a BB évi nyereségével csökkennek, illetve a BB utófizetési kötelezettsége változatlanul fennmarad.

VI. AUSZTRIA VÉLEMÉNYE AZ ELJÁRÁS BŐVÍTÉSÉVEL KAPCSOLATBAN

(59) Ausztria véleménye szerint a tartományi kormány a BB-re vonatkozó szerkezetátalakítási koncepció lényeges részeként annak privatizálására törekszik, hogy ezzel a bank hosszú távú életképességéről lehetőleg jobban gondoskodjon. A tartományi kormány 2003. november 12-i ZL 3-12148-2003 sz. határozatával az értékesítési folyamat megindításához a megfelelő intézkedéseket útnak indította. A 2003. november 17-i médiában megjelent hirdetések bekapcsolásával az érdeklődésnyilvánítás iránti felhívást közzétették. Az egyes ajánlattevőkkel legkésőbb 2004. március/áprilisban – a kötelező Due Diligence-folyamat végrehajtása után – fognak tárgyalásokba bocsátkozni.

(60) A BB eladása esetén a lehető legjobb eladási ár eléréséhez ezért szükséges, hogy Burgenland tartomány a BB-t a Bank Austria Creditanstalt AG-vel kötött utófizetési megállapodásból származó kötelezettségtől mentesítse. Értelemszerűen ugyanez érvényes a Burgenland tartomány és a BB között létrejött 2000. június 20-i garanciamegállapodásra, mivel itt is sem a BB sem pedig a BB vevője nem lehet terhelte.

(61) Ausztria véleménye szerint a BB nyereségbefizetési kötelezettségének megtartása esetén kétséges lenne, hogy lehet-e egyáltalán vevőt találni a bank számára, mivel a bank potenciális vevői kevés érdeklődést tanúsítanak

egy vétel iránt, ha abból több éven keresztül nem várhatóan nyereséget.

(62) A BB-t terhelő nyereségbefizetési kötelezettség megszüntetése ezért lényeges feltétel annak küszöbön álló privatizációjához, ha a bejelentett szerkezetátalakítási koncepció sikerére, mely a BB privatizációját lényeges alkotórészként tartalmazza, reális kilátást kell biztosítani. Ezzel a BB potenciális vevőjének kilátása van arra, hogy a BB tőkehozamait azonnal igénybe vegye, mely ismét lényeges feltétele egy maximális átruházási ár elérésének.

VII. A TÁMOGATÁSI INTÉZKEDÉSEK ÉRTÉKELÉSE

Állami támogatások az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint

(63) Burgenland tartomány BB javára kötött mindkét garanciamegállapodása tartalmaz állami eszközöket. Az intézkedéseket olyan feltételekkel teszik meg, melyek egy piacgazdaságban működő finanszírozó számára nem lennének elfogadhatók.

(64) Ausztria ugyanazt a nézetet képviseli, hogy Burgenland tartomány a megkötött garanciamegállapodásokkal egy nagyobb anyagi kárt került el azzal, hogy a megállapodások a bank feletti vagyonfelügyelet elrendelésének megakadályozását célzó feltétlenül szükséges minimális mértékre korlátozódtak. Ha Burgenland tartománynak a törvényben rögzített kötelezettség alapján kártalanító kezesként kellett volna jótállnia, az összességében korlátlan feltételes kötelezettségre tekintettel a két garanciából származó pénzügyi kötelezettségek mértékét túllépte volna. Ausztriának ezért az a jogi álláspontja, hogy Burgenland tartomány egy piacgazdaságban működő finanszírozó elve szerint cselekedett.

(65) Ezen érvelés ellen szól azonban, hogy az osztrák hatóságok nem nyújtottak be olyan számításokat, amelyek ezen állítást alátámaszthatták volna. A KPMG 13. pontban említett 2000. június 17-i szakvéleménye szerint a BB fizetéseképtelensége esetén a Burgenland tartomány által lefedendő összeg 247 millió EUR-t tesz ki. Ez alacsonyabb, mint a két garancia együttes összege, ezzel kapcsolatban azonban fel kell hívni a figyelmet arra, hogy ezt az összeget még a 2000-es év második félévében elrendelt második átfogó adóvizsgálat előtt számították ki, és így a mostani nézőpontból tekintve magasabbnak kellene lennie. Kérdéses azonban, hogy az osztrák hatóságok a számítás során hogyan jutottak egyáltalán a 247 millió EUR összegre. Az Európai Közöségek Bírósága a Hytasa-ügyben hozott ítéletében⁽⁸⁾ kimondta, hogy különbséget kell tenni azon kötelezettségek között, „amelyeket az államnak mint valamely társaság rész tulajdonosának vállalnia kell, és azon kötelezettségek között, melyek az államot mint a közhatalom gyakorlóját terhelik.” Mivel a BB-t részvénytársaság formájában hozták létre, a tartomány mint e társaság részvénytőke-tulajdonosa a társaság tartozásaiért csak tényleges vagyonának felszámolási értékéig felel. A Bíróság a hivatkozott ítéletben megállapítja, „hogy azon kötelezettségek, melyek a munkavállalók elbocsátásának költségeiből, a munkanélküli-segély fizetéséből, valamint

⁽⁸⁾ A C-278/92., a C-279/92. és a C-280/92. sz. Spanyolország kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet, EBHT 1994., I-4103. o., 22. pont.

az ipari szerkezet helyreállításához nyújtott támogatásokból erednek, a magánbefektető kritériumának alkalmazásakor nem vehető figyelembe”. Úgy tűnik, hogy az osztrák hatóságok e megkülönböztetést nem tették meg, és számításaik során azon költségeket is figyelembe vették, amelyek a tartomány jogszabályban előírt feltételes kötelezettségéből erednének. E költségek azonban nincsenek kapcsolatban Burgenland tartomány mint a BB részvénytőke-tulajdonosa szerepével. Sokkal inkább egy jogszabályban előírt olyan különös kötelezettségnek – vagyis az állam feltételes kötelezettségének – a következményei, amely egy magánbefektetőre sosem vonatkozhat.

- (66) Mindkét intézkedést egy komoly pénzügyi nehézségek közt lévő vállalat javára fogatosították. Összevetve a 359,8 millió EUR összeggel jelentős összegről van szó. A garanciák vállalásának időpontjában a tartomány számára nyilvánvalóan nem volt előrelátható, hogy ebből a vállalásból hozam gazdálkodható ki, mely egy piaczgazdaságban működő finanszírozó számára elfogadható lenne.
- (67) A szóban forgó támogatások a BB-nek kedveznek, és a BB-t versenytársaival szemben mesterségesen előnyös pozícióba helyezik, mely miatt a verseny torzul. A BB legfontosabb üzletágaiban regionális, sőt országos szinten is működik. A pénzügyi szolgáltatások szektorát összességében növekvő integráció jellemzi, és a lényeges részterületeken a belföldi piac valósul meg. Erős verseny van a különböző tagállamok pénzintézetei között, mely az egységes pénznem bevezetésével tovább erősödik. Az intézkedések és azoknak a többi tagállambeli jelenlegi és potenciális versenytársakra gyakorolt hatásai a versenyt torzítják – illetve a verseny torzítását helyezik kilátásba – és a tagállamok közti kereskedelmet akadályozzák. Ennek következtében az intézkedések az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint állami támogatásokat valósítanak meg. Ausztria ezt a szempontot nem kérdőjelezte meg, hanem az adott intézkedéseket bejelentette, akkor is, ha az előírtnál később.

A támogatási intézkedések közös piaccal való összeegyeztethetősége

- (68) Mivel a támogatási intézkedéseket nem engedélyezett támogatási program alapján fogatosították, a Bizottságnak azoknak a közös piaccal való összeegyeztethetőségét az EK-Szerződés 87. cikke, valamint a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatás ⁽⁹⁾ (a továbbiakban: az iránymutatás) alapján kell vizsgálnia.
- (69) Az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint, amennyiben ebben a szerződésben nem került valami más meghatározásra, bármilyen állami vagy állami eszközökből nyújtott támogatás, mely bizonyos vállalatok vagy termelési ágak kedvezményben részesítésével a versenyt torzítja vagy a verseny torzítását helyezi kilátásba, a közös piaccal összeegyeztethetetlen, amennyire az a tagállamok közti kereskedelmet akadályozza.

- (70) Az EK-Szerződés 87. cikke azonban enged meg kivételeket az állami támogatások közös piaccal való összeegyeztethetlenségének alapelve alól. Az EK-Szerződés 87. cikkének (2) bekezdése szerinti kivételrendelkezések a támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségét indokolhatnák. A vizsgálandó támogatási intézkedések azonban nem tekinthetők sem egyes fogyasztóknak nyújtott szociális jellegű támogatásoknak (a) pont), sem természeti katasztrófák vagy egyéb rendkívüli események miatt bekövetkezett károk megszüntetését célzó támogatásoknak (b) pont), sem pedig a Német Szövetségi Köztársaság bizonyos, Németország megosztása által érintett területeinek gazdasága számára nyújtott támogatásoknak (c) pont). Ezek a kivételek tehát a jelen esetben nem alkalmazhatók.

- (71) Az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének b) és d) pontja szerinti kivételrendelkezésekre tekintettel megállapítható, hogy a támogatások nem szolgálják fontos, közös európai érdekű tervek előmozdítását vagy egy tagállam gazdasági életében felmerülő jelentős zavar elhárítását, és nem tekinthetők a kultúra megsegítésére és a kulturális örökség megőrzésére nyújtott támogatásoknak sem.

- (72) Következésképpen a Bizottság a támogatási intézkedéseket az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontjában foglalt kivételrendelkezések alapján vizsgálja. A Bizottság a bizonyos gazdasági ágazatok fejlesztésének előmozdítására szolgáló támogatások megítélését – amennyiben azok a kereskedelmi feltételeket nem változtatják meg oly módon, mely a közös érdekbe ütközik – a vonatkozó közösségi iránymutatásra alapozza. A Bizottság véleménye szerint a jelen esetben semmi más nem alkalmazható, csak a 68. preambulumbekkezdésben már említett iránymutatás. A Bizottságnak továbbá az a véleménye, hogy a leírt támogatási intézkedések hozzájárulnak a vállalat szerkezeti átalakításának finanszírozásához, és ezért szerkezetátalakítási támogatásoknak tekintendők.

- (73) Az iránymutatás szerint szerkezetátalakítási támogatások csak akkor megengedettek, ha azok nem sértik a közös érdeket. Az iránymutatásban a támogatások Bizottság által engedélyezése bizonyos feltételekhez kötött.

A vállalat támogathatósága

- (74) A Bizottság egyetért Ausztria azon kijelentésével, mely szerint a BB az iránymutatás 30. pontja szerint, a 4–8. pontokkal együtt értelmezve, nehéz helyzetben lévő vállalatnak minősül.
- (75) Az iránymutatás 4. pontjában foglaltak abból indulnak ki, hogy egy vállalkozás akkor van nehézségek közt, „ha nem képes saját pénzeszközeivel vagy idegen pénzeszközökkel – melyeket tulajdonosai / résztulajdonosai vagy hitelezői bocsátanak rendelkezésére – olyan veszteségeket felszámolni, melyek a vállalkozást rövid vagy középtávon mondhatni biztosan gazdasági hanyatlásba viszik, ha az állam nem avatkozik be”. Ezek a körülmények a BB tekintetében egyértelműen fennállnak.

⁽⁹⁾ Lásd a 7. lábjegyzetet.

- (76) Burgenland tartomány közbelépése nélkül a BB-t vagyonfelügyelet alá helyezték volna, és az iránymutatás értelmében gazdasági hanyatlásba került volna.

Alapelv

- (77) Az iránymutatás 28. pontja szerint szerkezetátalakítási támogatások szerint csak akkor nyújthatók, ha szigorú kritériumok teljesülnek és bizonyos van arra vonatkozólag, hogy az esetleges versenytörzítések a vállalat további fenntartásával járó előnyök révén kiegyenlítésre kerülnek, különösen akkor, ha a csőd által okozott elbocsátások nettó hatása a helyi, regionális vagy nemzeti foglalkoztatási problémát bizonyíthatóan kielezlik vagy, kivételes esetekben, ha a vállalat eltűnése monopóliumhoz, illetve szűk oligopolhelyzethez vezetne.
- (78) Ez utóbbi mindenestre kizárható, mivel a BB pozíciója nem elég erős ahhoz, hogy csődjével, illetve az azt követő részbeni eladással monopol- vagy oligopolhelyzet jöjjön létre.
- (79) Ausztria ugyan megemlíti, hogy a BB mellett szinte kizárólag a Raiffeisen-csoport az, amely Burgenland tartományban jelentős bankként működik, és ezért a BB eltűnése a piacszerkezet további koncentrációjához és a Raiffeisen-csoport további megerősödéséhez vezetne, de ez az érv, tekintettel arra, hogy Burgenland tartományban más bankok, takarékpénztárak és népbankok is képviselik magukat, a jelenleg rendelkezésre álló információk alapján nem meggyőző.
- (80) Meg kell azonban állapítani, hogy a BB feltételezett fizetésképtelenségének hatásai nehezen kalkulálhatók. A BB felszámolása vagy fiókjai számának csökkentése esetén annak valószínűsége, hogy Burgenland tartományban egy külföldi bank telepedik le és átveszi a BB tevékenységeit, a gazdasági helyzetre és Burgenland tartomány viszonylag csekély vonzóerejére tekintettel azonban rendkívül alacsonyra becsülhető. Sokkal inkább elképzelhető az alapvető pénzügyi szolgáltatások nem megfelelő ellátása Burgenland bizonyos vidéki régióiban.

A hosszú távú jövedelmezőség megítélése

- (81) Az iránymutatás 3.2.2. szakaszának b) pontja szerint a támogatás nyújtását a szerkezetátalakítási terv végrehajtásától teszik függővé, melyet a Bizottságnak minden egyes támogatásnál jóvá kell hagynia és melynek a vállalat egy megfelelő határidőn belüli hosszú távú jövedelmezőségének helyreállítására való alkalmasságát meg kell vizsgálnia. A szerkezetátalakítási tervnek emellett korlátozott futamidejűnek kell lennie és reális feltevéseken kell alapulnia. Le kell írnia azokat a körülményeket, amelyek a vállalat nehézségeihez vezettek, hogy meg lehessen ítélni, hogy a javasolt intézkedések megfelelőek-e. Lehetővé teszi a vállalat számára az új szerkezetre való áttérést, mely hosszú távon jövedelmezőséget helyez kilátásba és a saját erőből történő működtetés lehetőségét kínálja,

azaz a vállalat számára lehetővé teszi az összes költség lefedését – beleértve a leírásokat és finanszírozási költségeket is – és egy olyan sajátforrás-jövedelmezőség elérését, mely elegendő ahhoz, hogy a versenyben megállja a helyét.

- (82) A Bizottság értékelését Ausztria adataira alapozta, többek között az egyes szerkezetátalakítási intézkedésekhez készült tervezetre, a 2001-től 2010-ig terjedő szerkezetátalakítási időszakra prognosztizált jövedelmezőségre – egyrészt a jövőbeli fejlődés óvatos becslése, másrészt az évi záratokból következő szokásos üzleti tevékenység és a tervszámítás eredménye alapján –, valamint a problémákért felelős nem kielégítő hitelkockázat-kezelés és a strukturális hiányosságok elemzésére. Értékelésében a Bizottság továbbá Ausztriának a szerkezetátalakítási terv folyamatban lévő megvalósításával, az egyes intézkedések módosításaival, valamint a BB tervezett privatizációjának lezárására vonatkozó ütemtervvel kapcsolatosan megadott adataira támaszkodik.
- (83) Részletes előrejelzési adatok és az azok alapjául szolgáló feltételezések hiányában a Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában kétségbe vonta a 2010-ig 15 %-os hosszú távú jövedelmezőség előrejelzését. Ausztria erre egy tervszámítást terjesztett be, mely az óvatos tervezés alapelvére alapozva és közgazdasági keretfeltételek között (fejlődő gazdasági székely, növekvő állandó lakosság, vagyongyarapodás, az Európai Unió bővítése) 7 éves időtartamban 15 %-os folyamatos jövedelmezőségjavulást ad meg. Ezt alátámasztják a szokásos üzleti tevékenység évi záratokból következő számai is. A Bizottság a szerkezetátalakítási tervet a jövőbeli fejlődésekre vonatkozóan ezért összességében elfogadhatónak és teljesnek tartja.
- (84) Ezenkívül Ausztria további információkat és a dologi és személyi költségekre vonatkozóan más hasonló szerkezetű, illetve vállalatnagyságú hitelintézetekkel összehasonlító értékeket küldött, melyek bizonyítják, hogy a BB mind az egy főre jutó személyi költségek, mind a dologi költségek tekintetében egyértelműen az átlag alatt van.
- (85) A vállalati és vállalatvezetési struktúráknak, valamint a vállalatvezetés konkrét mulasztásainak elemzését, melyet a Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában hiányosnak állapított meg, Ausztria pótlólag megküldte. A BB pénzügyi nehézségeinek okaiként a csalás esetét, rosszul értelmezett kockázatpolitikát, hiányzó kockázatkezelést, hiányzó belső ellenőrzőrendszereket, elégtelen beszámolási rendszert, a teljes bankirányításhoz az eszközellátottság hiányát és gazdaságtalan szervezeti folyamatokat neveztek meg. Szerkezetátalakítási intézkedésekként áttekintve egy új kockázatpolitika rögzítését, egy független kockázatkezelés gyakorlatba való átültetését, az Asset Allocation újradefiniálását, egy új építő és lebonyolító szervezet létrehozását, egy vállalatirányítási információs rendszer bevezetését és a költségmenedzsment szigorítását nevezik meg.

- (86) Az eddig véghezvitt, illetve előirányzott operációs, működési és pénzügyi intézkedéseket a Bizottság alkalmasnak tartja a bank hosszú távú életképességének helyreállításához.
- (87) Ausztria közölte továbbá, hogy a tartományi kormány a BB-re vonatkozó szerkezetátalakítási koncepció lényeges részeként annak privatizálására törekszik. A tartományi kormány 2003. november 12-i Zl. 3-12148-2003 sz. határozatával az értékesítési folyamat megindításához a megfelelő intézkedéseket útnak indította. A 2003. november 17-i médiában megjelent hirdetések bekapcsolásával az érdeklődésnyilvánítás iránti felhívást közzétették. A fennmaradt három legjobb ajánlatot tevővel 2004 áprilisában – a kötelező Due-Diligence-folyamat végrehajtása után – kezdték meg a tárgyalásokat. A Bizottság abból indul ki, hogy a bank privatizációjának a sikerre elég esélye van.

A verseny indokolatlan torzításának elkerülése

- (88) Az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerinti kivételszabály azon feltétel függvénye, hogy a támogatások a kereskedelmi feltételeket nem változtatják meg oly módon, mely a közös érdekekkel ellenkezik. Az iránymutatás 35–39. pontjai meghatározzák, hogy intézkedéseket kell tenni annak érdekében, hogy a támogatás versenytársakat érintő káros hatásait lehetőség szerint enyhítsék. Szokásos módon ez a feltétel a vállalat releváns termékpiacokon való jelenlétének korlátozásával vagy csökkentésével, gyártóberendezések vagy leányvállalatok értékesítésével vagy tevékenységek leépítésével konkretizálódik.
- (89) A korlátozásnak vagy csökkentésnek arányban kell állnia a támogatás által okozott torzító hatásokkal és különösen a vállalatnak a piacon vagy piacain lévő viszonylagos súlyával.
- (90) Az iránymutatás 53. pontja szerint a Bizottságnak a támogatási területeken nyújtott szerkezetátalakítási támogatások értékelésénél területfejlesztési követelményeket is figyelembe kell vennie. Ha egy nehéz helyzetbe került vállalat telephelye támogatási területen található, ez önmagában azonban nem ok az ilyen támogatások tolerálására. Az iránymutatás 54. pontja szerint az iránymutatás értékelési kritériumai tehát regionális támogatási területekre is érvényesek, még akkor is, ha a területfejlesztés követelményeit veszik figyelembe. Mindenesetre a Bizottság ezeken a területeken a strukturális kapacitásfelesleggel rendelkező piacokon megkövetelt kapacitásleépítéssel szemben kevésbé szigorú mércét állapíthat meg, ha a területfejlesztési követelmények ezt igazolják, aminek az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) pontja szerinti és az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerinti támogatási területek közt különbséget kell tenni, hogy az előbb említett területek komolyabb regionális problémáit figyelembe lehessen venni.
- (91) Burgenland tartomány egy olyan régió, mely 1995 óta folyamatosan Cél-1 támogatási területként került besorolásra, és ezért egy az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) pontja értelmében támogatási területnek minősül, és regionális támogatásokhoz 30 %-os, illetve 35 %-os maximális nettó támogatási intenzitással jön számításba. Bár úgy tűnik, hogy a BB ezen támogatási terület gazdasági adottságaihoz sokévi jelenléte alapján jól alkalmazkodott, a Bizottság számára érthető, hogy ilyen területeken a bank nehézségei kiélezettebb formában jelentkeznek, mint ahogy ez egy gazdaságilag és iparilag jól feltárt régióban lenne.
- (92) A BB az osztrák bankok között egy kisvállalkozás. 2002-ben 2,9 milliárd EUR összegű mérlegfőössszeggel, 40,4 millió EUR összegű bevétellel (kamathozamok, értékpapírokból származó jövedelmek, jutalékbevételek, pénzügyi tranzakciókból származó nettó bevételek és egyéb vállalati bevételek) és alig több mint 300 alkalmazottal a Bank mind a foglalkoztatási szint szempontjából, mind pedig tőkeerejének figyelembevételével a kis- és középvállalat kategóriájához áll közel.
- (93) A következőkben ezért azt vizsgáljuk, hogy a felajánlott ellenszolgáltatások a bank kis méretére, valamint székhelyének támogatási területen való elhelyezkedésére tekintettel elegendőek-e ahhoz, hogy a támogatások versenytorzító hatásait mérsékeljék.
- (94) Eredetileg Ausztria a szerkezetátalakítási terv alkotórészeként ellenszolgáltatásként felajánlotta a részesedések értékesítését, egy fiók bezárását és szövetségi kölcsönök nyújtásának megszüntetését.
- (95) A Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában kifejtette, hogy e részben csak homályosan leírt intézkedések és azok mindenkori összegének összehatását elegendően részletezett adatok hiányában nem tudta megfelelően megítélni, és további információkat kért. Ausztria erre a mindenkori intézkedések, illetve a csökkentő hatás értékéhez utólag további adatokat küldött meg és megemlítette, hogy minden elképzelhető lehetőséget megvizsgáltak, hogy a BB részéről megfelelő ellenszolgáltatásokat tudjanak felajánlani.
- (96) A részesedések értékesítésére vonatkozóan Ausztria előadta, hogy a BB már a 2001-től 2003. júliusig tartó időszakban megvált 3,5 millió EUR összegű, működéshez nem szükséges részesedéstől, mellyel a 2000. december 31-ével a portfólióban tartott részesedések kerekén egyharmad résszel csökkentek.
- (97) Ausztria adatai szerint a BB, a már eltávolított értékektől eltekintve, nem rendelkezik több nem stratégiai részesedéssel, és csendes tartalékokkal sem, mely a BB bankvizsgálóinak utóbbi üzleti évekre készített bankfelügyeleti vizsgálati jelentéseiből is következik. A vállalati vagyont további értékesítései ezért a BB lényegét oly mértékben sújtáná, hogy a bank életképessége kerülne veszélybe.

- (98) Csökkentő intézkedésként a BB szerkezeti átalakításának keretében az addig meglévő 17 fiókja közül egyet (Parn-dorfban) bezárt. Ez a piaci jelenlét mintegy 6 %-os csökkentésének felel meg.
- (99) Ausztria a további fiókbezárásokra vonatkozóan kifejtette, hogy a BB belföldi fiókállománya a jelenlegi 16 fiókkal rendkívül korlátozott, és Burgenland vidéki régióiban viszonylag kis fióksűrűségről tesz tanúbizonyságot. A BB egy kivétellel nem rendelkezik említésre méltó külföldi üzleti egységgel. Sopronban (Magyarország) működteti a bank az egyetlen leányvállalatot, mely azonban a bankszektoron belüli általános aktuális helyzetre tekintettel jövőbeli jövedelmezősége és a nemzetközi bankversenyben lévő piacképessége szempontjából fontos kötelezettségvállalást valósít meg. Egy további bezárás ezért közvetlenül jelentős forgalomvesztést jelentene és a jövedelmezőségi kitlítások érezhető csökkenéséhez vezetne.
- (100) Továbbá Ausztria megígérte, hogy a BB tevékenységeit annyiban korlátozni fogja, hogy nem nyújt több szövetségi kölcsönt. Ezen kölcsönök 12 %-os aránya a nyújtott kölcsönökhöz képest jelentős volt. Ezenfelül itt egy különösen jövedelmező üzletről van szó, mivel ezek a kölcsönök a tartomány, mint kölcsönvevő elsőosztályú bonitása alapján nem jelentettek kockázatot a bank számára és ezzel nem voltak „gyengítő kötelezettségek”. E körülménnyel szemben ráadásul érezhető nagyságú kockázatmentes kamathozamok álltak.
- (101) A Bizottság ezeket az érveket, valamint az erre vonatkozólag megküldött információkat megvizsgálta, és arra az eredményre jutott, hogy további ellenszolgáltatások a bank kis méretére és elenyészően gyenge piaci pozíciójára tekintettel tényleg veszélyeztetnék életképességét. Továbbá a Bizottság a múltban több, bankok szanálására vonatkozó határozatban a piaci jelenlét 10 %-os csökkentését elegendőnek tekintette olyan esetekben, amikor az illető bankok a gazdasági nehézségeiket megelőző években expanzív üzletpolitikát folytattak⁽¹⁰⁾. Kiseb bankoknál, amelyek még mindig sokszor nagyobbak voltak a BB-nél, a Bizottság ellenben nem írta elő a fiók-hálózat csökkentését⁽¹¹⁾.
- (102) A Bizottság véleménye szerint ezzel a már véghezvitt, tervezett és ígért ellenszolgáltatások elegendőek ahhoz, hogy a szóban forgó támogatási intézkedések versenytörzítő hatását enyhítsék.

⁽¹⁰⁾ Az Olaszország által a Banco di Napoli részére nyújtott támogatás feltételes jóváhagyásának megállapításáról szóló, 1998. július 29-i 99/288/EK bizottsági határozat (HL L 116., 1999.5.4., 36. o.) és az Olaszország által a Banco di Sicilia és Sicilcassa közbankok részére nyújtott támogatás feltételes jóváhagyásának megállapításáról szóló, 1999. november 10-i 2000/600/EK bizottsági határozat (HL L 256., 2000.10.10., 21. o.).

⁽¹¹⁾ A Franciaország által a Société Marseillaise de Crédit részére nyújtott támogatás feltételes jóváhagyásának megállapításáról szóló, 1998. október 14-i 1999/508/EK bizottsági határozat (HL L 198., 1999.7.30., 1. o.) és a Franciaország által a Crédit Foncier de France részére nyújtott támogatás feltételes jóváhagyásának megállapításáról szóló, 1999. június 23-i 2001/89/EK bizottsági határozat (HL L 34., 2001.2.3., 36. o.).

A minimális mértékre korlátozott támogatás

- (103) Ausztria a Bizottság véleménye szerint kielégítő mértékben bizonyította, hogy a nyújtott támogatások összegei a bank és részvényesei rendelkezésre álló pénzeszközeihez mérten a szerkezeti átalakításhoz feltétlenül szükséges, minimális mértékre korlátozódnak. A bank nem jut hozzá felesleges likviditáshoz és felesleges saját-eszközhöz, melyet versenytársainak terhére üzletkörének aránytalan bővítéséhez használhatna fel.
- (104) A garanciamegállapodások folyamán Burgenland tartomány részéről a BB-nek nyújtott 359,8 millió EUR összegű támogatások úgy kerültek meghatározásra, hogy azokkal egyrészt a családi ügy miatt felmerült 171 millió EUR összegű értékhelyesbítési szükséglet, másrészt az adóvizsgálat során pótlólag felfedett 189 millió EUR összegű értékhelyesbítési szükséglet lefedésre került. A 80 millió EUR összegű sajáttőkére tekintettel ez a bank rövid távú túléléséhez feltétlenül szükség volt, máskülönben a vagyonfelügyelet elrendelésére és a feltételes kötelezettség igénybevitelére került volna sor. Pótlólagos saját-eszközök nyújtása azonban ehhez nem kapcsolódott, így a bank versenyben elfoglalt pozíciója nem erősödött meg.
- (105) A tartomány BB javára nyújtott garanciái azonban önmagukban nem voltak elegendők egy megfelelő fizetőképesség megtartásához. Míg a garanciamegállapodások a bajba jutott kölcsönök hitelvalutájára vonatkozó szükséges értékhelyesbítést lefedték, másrészt a hitelviszteségek alapján szükséges kamatmentesítéseket nem vették figyelembe, melyekkel ezért a banknak magának kellett megküzdnie.
- (106) Ezenfelül a BB a garancia 2000. június 20-i megkötése előtt és az 1999. évi zárás elkészítésnek idején további 41 millió EUR összegű értékhelyesbítéseket hajtott végre, melyeket saját erőből állt.
- (107) 2000 októberében ráadásul a negatív reklám alapján számos ügyfél jelentős, 218 millió EUR összegű aktívát (takaré- és lekötött betéteket, valamint értékpapírállományokat) vont ki a bankból, mely a BB mérlegfőösszege 10 %-ának felel meg. Ezeket a veszteségeket is saját erőből kellett a banknak állnia.
- (108) Végül megállapítható, hogy a BB saját erőből az összes csendes tartalékát megszüntette és az utóbbi 3 évben a személyi költségeket 1 millió EUR összeggel, az anyag-költségeket pedig 10 %-kal tudta csökkenteni. 2004. évre további, 285 000 EUR összegű költségcsökkentéseket irányoztak elő.

- (109) A Bizottság véleménye szerint tehát a támogatások a szükséges minimális mértékre korlátozottak.

támogatási intézkedések versenytorzító hatását kompenzálják.

VIII. KÖVETKEZTETÉSEK

- (110) A 359,8 millió EUR összegű támogatások két intézkedésből állnak: egyik, a Burgenland tartomány által 2000. június 20-án a BB javára vállalt 171 millió EUR összegű – 5 %-os kamatokkal növelt – garanciamegállapodás; másik a 2000. október 23-i keretmegállapodás, amely a maga részéről egy a Bank Austria részéről a BB javára történő követeléslemondásból, valamint e két szerződő fél közti utófizetési megállapodásból és egy Burgenland tartomány által a BB javára vállalt 189 millió EUR összegű garanciamegállapodásból áll.

- (111) Az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatások fennforgására vonatkozó összes feltevés teljesül: állami eszközök, egy bizonyos vállalatnak nyújtott kedvezmény, versenytorzító hatások és a tagállamok közti kereskedelem korlátozása. Az állami támogatások közös piaccal való összeegyeztethetlenségének elve alóli kivételekről szóló rendelkezések közül semmi más nem alkalmazható, mint az EK-Szerződésnek a nehéz helyzetbe került vállalatok megmentéséhez és szerkezeti átalakításához nyújtott állami támogatásokhoz készült közösségi iránymutatással kapcsolatos 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja.

- (112) Ítéletalkotásában – és az iránymutatás kritériumaihoz mérten – a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a már elvégzett és tervezett szerkezetátalakítási intézkedések ésszerűek, következetesek és megfelelőek ahhoz, hogy lehetővé tegyék a BB számára a hosszú távú jövedelmezőség helyreállítását.

- (113) Összességében a Bizottság véleménye szerint a már véghezvitt, tervezett és ígért értékesítések, bezárások és csökkentések elegendőek ahhoz, hogy a szóban forgó

- (114) A két, 2000. június 20-án és 2000. október 23-án nyújtott támogatás a Bizottság véleménye szerint az átalakításhoz feltétlenül szükséges minimális mértékre korlátozódik, a bank és részvényeseinek rendelkezésre álló pénzeszközeihez mérten. A bank így nem jut többletlikviditáshoz és többlet-sajáteszközhöz, melyet versenytársainak terhére üzleteinek aránytalan bővítéséhez használhatna fel,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A Bank Burgenland AG (BB) javára nyújtott következő állami támogatások a közös piaccal összeegyeztethetőek.

- a) a Burgenland tartomány által 2000. június 20-án a BB javára vállalt 171 millió EUR összegű – 5 %-os kamattal növelt – garanciamegállapodás;
- b) a 2000. október 23-i keretmegállapodás, amely egy Burgenland tartomány által vállalt 189 millió EUR összegű garanciamegállapodást tartalmaz.

2. cikk

Ennek a határozatnak a címzettje az Osztrák Köztársaság.

Kelt Brüsszelben, 2004. május 7-én.

a Bizottság részéről

Mario MONTI

a Bizottság tagja